

Asia: VN/7220/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) lausunto rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta (VN/7220/2021)

Perinteisesti korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon osalta on katsottu, ettei se kuulu EU-asetuksen 883/2004 soveltamisalaan sairausetuutena, kuten muun muassa kunnan järjestämisvastuulla oleva julkinen terveydenhuolto kuuluu. Keskeisenä perusteluna tälle on ollut se, että opiskeluterveydenhuoltoa on pidetty pääosin ennaltaehkäisevänä palveluna. Vuoden 2021 alusta voimaan astuneen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa koskevan lain (695/2019) uudistuksen yhteydessä ei katsottu aiheelliseksi muuttaa aiempaa tulkintalinjaa. Uuden lain nojalla korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon palvelut järjestää Kansaneläkelaitos ja tuottaa YTHS. Näihin palveluihin on oikeus suomalaista tai Suomeen korkeakoulututkintoa suorittavilla ja lukukaudeksi läsnä oleviksi ilmoittautuneilla opiskelijoilla. Kaikkien läsnä oleviksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden on maksettava Kansaneläkelaitokselle terveydenhoitomaksu. Tämä koskee myös EU:n alueelta tulevia opiskelijoita, jotka kuuluvat lähtömaansa sosiaaliturvaan.

Esityksessä rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta YTHS:lle luotaisiin oikeus hakea valtiolta korvauksia opiskelijalle annetun terveydenhuollon palvelun kustannuksista, jos aiheutuneet kustannukset kuuluvat toisen valtion sairaanhoidon kustannusvastuulle kansainvälisen lain tai sopimuksen nojalla. Muutostarve perustuu siihen, että YTHS:n korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain nojalla tuottamat opiskeluterveydenhuollon palvelut on nyt katsottu kuuluvan EU-asetuksen 883/2004 soveltamisalaan asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a) alakohdan sairausetuutena. Ehdotetut valtion korvausta koskevat menettely- ja prosessisäännökset vastaisivat voimassa olevan lain julkisen terveydenhuollon ylläpitäjille maksettavaa valtion korvausta. Korvaus haettaisiin Kansaneläkelaitokselta. Muutoksella mahdollistetaan, että Kansaneläkelaitos saa tietoonsa ne kustannukset, joita voidaan laskuttaa edelleen toiselta valtiolta.

YTHS kannattaa esitystä, mutta tuo esiin seikkoja, joita tulisi tarkentaa opiskeluterveydenhuollon osalta.

YTHS:n kannalta paras ratkaisu olisi se, että YTHS saisi Kelalta suoraan tiedon opiskelijoista, joita rajalaki koskee. YTHS:llä ei ole mahdollisuutta tunnistaa niitä opiskelijoita, joiden kohdalla korvauksia voidaan hakea. Laskuttamisen mahdollistamiseksi tulisi saada oikeus opiskelijoiden osoite- ja kotimaatietojen saamiseen. Tätä oikeutta YTHS:llä ei ole, sillä oikeutta ei ole kirjattu säädöksiin.

Esityksen mukaan lakia ei sovelleta 3 §:n mukaisesti terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuun koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon sekä opiskeluhuollon psykologipalveluihin. Tämä on epätarkka määrittely siksi, että laissa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa (695/2019) on toiminnan sisällön osalta viittaus juuri tuohon terveydenhuoltolain 17 §:ään.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 20 a §, jonka nojalla YTHS:lle korvattaisiin tietyille opiskelijoille annetun terveydenhuollon palvelun kustannukset valtion varoista YTHS:lle terveydenhuollon palveluista aiheutuneet kustannukset, jos terveydenhuollon palvelu on annettu henkilölle, joka EU-asetuksen 883/2004 tai muun kansainvälisen sopimuksen perusteella kuuluu toisen valtion sairaanhoidon kustannusvastuulle. Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista korvataan terveydenhuollon palvelujen antamisesta aiheutuneiden kustannusten määrä. Korvauksen on perustuttava tuotteistukseen tai tuotehintaan, jolla Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö seuraa omaa toimintaansa. Korvauksen hakijan on annettava kustannusten korvaamiseksi tarpeelliset tiedot Kansaneläkelaitokselle.

Ehdotuksen mukainen uusi toimintamalli edellyttäisi YTHS:ltä, että korvaamisen kannalta tarvittavat kustannustiedot määritellään ja ylläpidetään. YTHS tuo esiin, että tuotteistuksen tekeminen vaatii sekä taloudellisia että henkilöstöresursseja.

Opiskeluterveydenhuollon osalta tulisi huomioida, että palvelut kattavat vain kiireettömän hoidon, sillä päivystyspalvelut eivät kuulu opiskeluterveydenhuoltoon. Rajanveto kiireellisen ja kiireettömän hoidon välillä on joissain tapauksissa haastavaa, jonka vuoksi välttämättömät kiireettömät hoidot olisi hyvä olla selvät. YTHS on huolissaan, etteivät palvelut entisestään ruuhkaudu lain tulkinnanvaraisuuden tai toimeenpanon keskeneräisyyden vuoksi. Sen takia riittävä rahoitus lain toimeenpanoon on välttämätön. Lisäksi lain selkeä tulkinta siitä mitkä palvelut kuuluvat lain piiriin opiskeluterveydenhuollossa, on ensiarvoisen tärkeää soveltamisen kannalta.

TIIVISTELMÄ:

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) pitää lakiluonnoksessa esitettyä sääntelyä tarpeellisena, mutta sen opiskeluterveydenhuollolle aiheuttamia vaikutuksia ja kustannuksia ei ole huomioitu ehdotuksessa riittävästi. Suurimmat riskit korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon osalta hallituksen esitysluonnoksessa liittyvät YTHS:n oikeuteen saada opiskelijoiden tietoja, muutosten rahoitukseen sekä lain piiriin kuuluvien palvelujen laajuus. On varmistettava se, että muutos pystytään toteuttamaan tosiasiallisesti lain edellyttämässä aikataulussa. Tämä edellyttää palvelujen tuottamiseen tarvittavia tietoja ja kustannusten huomioimista.

YTHS varaa mahdollisuuden lausua esityksestä uudelleen tai lisää, sillä kesälomakautena pyydettyihin lausuntoihin ei lomien vuoksi ole ollut mahdollisuutta käyttää kaikkea asian-tuntemusta hyväksi.

Grönroos Mira
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS)